

# Din ve İnsan Dergisi



Journal of Religion and Human - مجلة الدين و الإنسان



**Cilt: 4**

**Volume: 4**

المجلد: ٤

**Sayı: 7**

**Issue: 7**

العدد: ٧

**Haziran 2024**

**June 2024**

حزيران : ٢٠٢٤



ANKARA  
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ  
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

**ISSN: 2980-1117**



# Din ve İnsan Dergisi

مجلة الدين والإنسان - Journal of Religion and Human

ISSN: 2980-1117

Din ve İnsan Dergisi, uluslararası bilimsel hakemli bir dergidir.  
*Journal of Religion and Human is an international scientific peer-reviewed journal.*

مجلة الدين والإنسان مجلة علمية دولية محكمة

**Kapsam:** Dini, İslami ve Sosyal Araştırmalar.

*Scope: Religious, Islamic and Social Studies.*

المجال: الدراسات الدينية والإسلامية والاجتماعية

**Yayın Dili:** Türkçe, Arapça, İngilizce.

*Language of Publication: Turkish, Arabic, English.*

لغة الإصدار: التركية والعربية و الإنجليزية

**Periyot:** Yılda 2 Sayı (Haziran - Aralık)

*Period: Biannually (June - December)*

تاريخ الإصدار: مرتان في السنة (حزيران-كانون الأول)

**Kuruluş:** 2021

*Founded in: 2021*

التأسيس: ٢٠٢١

Logo Tasarım / *Logo Design* / تصميم شعار

Öğr. Gör. İshak KIZILGEÇİT (Hattat)

**Yönetim Yeri ve İletişim Adresi**

*Management Location and Contact Address*

مكان الإدارة و عنوان التواصل

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Kuzey Ankara Yerleşkesi Şenyuva Mah. Seyhan Cad. 06300 - Keçiören/ANKARA

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/dinveinsan>



Din ve İnsan Dergisi Creative Commons Atıf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

**SAHİBİ**

Owner / مسؤول المجلة

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Adına

**Prof. Dr. Mehmet Naci BOSTANCI**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörü

**BAŞ EDİTÖR**

Chief Editor / رئيس المحرر

**Doç. Dr. Erdem Can ÖZTÜRK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**EDİTÖR YARDIMCISI**

Assistant Editor / المحرر مساعد

**Arş. Gör. Okan UZUNÖZ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**ALAN EDITÖRLERİ**

Section Editors / محررو القسم العلمي

**Felsefe ve Din Bilimleri**

Philosophy and Religion Sciences /

الفلسفة وعلوم الدين

**Doç. Dr. Tuncay AKGÜN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**İslam Tarihi ve Sanatları**

Islamic History and Arts / تاريخ الإسلام والفنون

**Doç. Dr. Talip AYAR**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Kelam**

Kalam / الكلام

**Prof. Dr. Osman DEMİR**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Din Sosyolojisi**

Sociology of Religion / علم اجتماع الدين

**Prof. Dr. İbrahim YENEN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Tefsir**

Interpretation / التفسير

**Doç. Dr. Nurdoğan TÜRK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Din Eğitimi**

Religious Education / التعليم الديني

**Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İPEK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**İslam Hukuku**

Islamic Law / حقوق الإسلامية

**Dr. Öğr. Üyesi Miyase YAVUZ ALTINTAŞ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Arap Dili ve Belagati**

Arabic Language and Rhetoric / اللغة العربية و

البلاغة

**Doç. Dr. İsmail EKİNCİ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

### ARAPÇA EDİTÖRLERİ

Arabic Editors / محررو العربية

**Doç. Dr. Yaşar DAŞKIRAN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Arş. Gör. Muhammed AŞANTOĞRUL**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

### İNGİLİZCE EDİTÖRLERİ

English Editors / محررو الإنجليزية

**Dr. Öğr. Üyesi Reyhan ERDOĞDU  
BAŞARAN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Arş. Gör. Ayşenur Elif ÜNAL ŞAHİN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Arş. Gör. Gülay PARLAK DURMUŞ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

### REDAKSİYON

Redaction / التنقيح

**Arş. Gör. Muhammed Asım ÖZMEN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Arş. Gör. Münire Gözde AYGİN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

### ÖN KONTROL

Pre-Control / التدقيق الأولي

**Arş. Gör. Kübra BALCI**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Arş. Gör. Merve ÇINAR ALTIN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

### MİZANPAJ

Layout / التنسيق

**Arş. Gör. Eyüp TOPÇU**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**Arş. Gör. Ayşe Yasemin SAİTOĞLU**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

**YAYIN KURULU**

Broadcasting Board / هيئة النشر

**Prof. Dr. Hüseyin AKYÜZ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Yakup CİVELEK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Erdem Can ÖZTÜRK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Fatih ÖZKAN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Nurdoğan TÜRK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İPEK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**BİLİM ve DANIŞMA KURULU**

Science and Advisory Board /

هيئة الاستشارة والمعرفة

**Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN**

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Abdülmecit İSLAMOĞLU**

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Ahmet TANYILDIZ**

Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Ahmet Turan YÜKSEL**

Necmettin Erbakan Üniversitesi  
Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Ahmet YAMAN**

Necmettin Erbakan Üniversitesi  
Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Bekir TATLI**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Bilal Kemikli**

Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Cahid KARA**

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Celal Türer**

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Engin ERDEM**

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Hasan AKKANAT**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Hikmet ATİK**

Necmettin Erbakan Üniversitesi  
Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. İbrahim KAPLAN**

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi  
İslami İlimler Fakültesi

**Prof. Dr. İlhami GÜLER**

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Kaşif Hamdi OKUR**

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Mehdi ÇİFTÇİ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Mehmet Azimli**

Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Osman DEMİR**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Recep KILIÇ**

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Ülfet GÖRGÜLÜ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Zülfikar GÜNGÖR**

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Davut ŞAHİN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Eyüp ÖZTÜRK**

Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Fatih KOYUNCU**

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi  
Fen-Edebiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Fatih ÖZKAN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Fatih TOPALOĞLU**

Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. İbrahim AŞLAMACI**

İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Mahmud Esad ERKAYA**

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Mahmut DEMİR**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Musa BALCI**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Mustafa Necati BARIŞ**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Prof. Dr. Ramazan EKİNCİ**

Manisa Celal Bayar Üniversitesi  
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

**Doç. Dr. Safiye KESGİN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Sagıp ATLI**

Manisa Celal Bayar Üniversitesi  
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

**Doç. Dr. Esmâ ÖZTÜRK**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Doç. Dr. Fatih YÜCEL**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**Dr. Öğr. Üyesi Reyhan ERDOĞDU  
BAŞARAN**

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi  
İlahiyat Fakültesi

**ULUSLARARASI DANIŞMA KURULU**

**International Advisory Board /**

هيئة الاستشارة الدولية

Prof. Dr. Anwar M. F. Mahmood (Irak)

Prof. Dr. Choi Woo-Won (G. Kore)

Prof. Dr. Dace Balode (Litvanya)

Prof. Dr. Ernest Wolf-Gazo (Mısır)

Prof. Dr. Galip Velu (Mekadonya)

Prof. Dr. Könül Bünyadzade (Azerbaycan)

Prof. Dr. Majeda Omar (Ürdün)

Prof. Dr. Motasem Hamdan (Quds  
University)

Prof. Dr. W. M. N. Wan Daud (Malaysian  
University of Technology)

Prof. Dr. Najib al-Sudi (Yemen)

Doç. Dr. Aripov Niyazali (Oş Devlet  
Üniversitesi)

Doç. Dr. Bakıt Murzaraimov (Kırgızistan  
Türkiye Manas Üniversitesi)

Doç. Dr. Omer Awass (American Islamic  
College)

Dr. Şumkar Masiraliyev (Oş Devlet  
Üniversitesi)



## HAKEM KURULU

Referee Board / لجنة الحكم

En az iki hakemin görev aldığı, çift taraflı kör hakemlik sistemi kullanılmaktadır.

Uses double-blind review fulfilled by at least two reviewers.

تعتمد المجلة في التحكيم نظام إخفاء هويات المؤلفين والحكام, وتوظيف حكمين على الأقل

Prof. Dr. Hamide ULUPINAR (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayri KAPLAN (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Vahit GÖKTAŞ (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Fatih ORHAN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)

Doç. Dr. Hasan YÜCEL (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Hızır HACIKELEŞOĞLU (Ordu Üniversitesi)

Doç. Dr. Mahmud Esad ERKAYA (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Doç. Dr. Muhammed EFİL (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Mustafa Bilal ÖZTÜRK (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Osman BAYDER (Erciyes Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hakime Reyyan YAŞAR (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SÖZEN (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim SİZGEN (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TOPRAK (Sinop Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet CANDAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Hanefi SULUOĞLU (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Murat BATMAN (Amasya Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Semih BEKÇİ (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Şerife Ericek MARAŞLIOĞLU (Gümüşhane Üniversitesi)

Dr. Arş. Gör. Aslıhan KUŞÇUOĞLU (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Dr. Arş. Gör. Halil ARSLAN (Artvin Çoruh Üniversitesi)

## DİZİN BİLGİSİ

Index Information / فهرس المعلومات





# Din ve İnsan Dergisi

مجلة الدين والإنسان - Journal of Religion and Human

## İÇİNDEKİLER

المحتويات / Contents

Prof. Dr. Ömer Menekşe <b>Bir Fetva Emini: Çeşmîzâde Mehmed Hâlis Efendi (Ö.1297/1879) ve Hulâsatü'l-Ecvibe Adlı Eseri</b>	1-31
Yrd. Doç. Dr. Fethi Turan <b>Erken Çocukluk Döneminde Nasıl Bir Din Eğitimi</b>	32-59
Dr. Metin ÇINAROĞLU <b>İslami Odaklı Bilişsel Davranışçı Terapi</b>	60-85
Dr. Mehmet Eker <b>Ebü'l-feth Kutbüddîn Muhammed b. Mutahhar Câmî'nin Hadîkatü'l- Hakika Adlı Eseri Bağlamında Semâ Anlayışı</b>	86-100
Arş. Gör. Muhammed Aşantoğrul <b>İbn Kemâl Paşa ve "Ta'rib" Hakkındaki Risâlesi</b>	101-120
Arş. Gör. Ümit Döngel <b>Ebü Bekir İbnü'l Arabî'nin Te'vîl Metodolojisi</b>	121-136
Arş. Gör. Emrullah Astan <b>Sultan Memdûh Tillovî'nin Hayatı ve Eserleri</b>	137-157
Taha Abdülhafız <b>Arûsiyye ve Nakşibendiyye Tarikatı Şeyhlerinden Muharrem Küçük'ün Hayatı ve Tasavvufî Görüşleri</b>	158-182

**Kitap Deęerlendirmeleri**

Feyza Hilal Şahin

**Hasan Cansız, Kelam ve Bilim: Rü'yettullah Tartışmalarında  
Görme Kuramları, Fecr Yayınları, 2023, ss. 403.****183-188**

İsa Ahıska

**Sadık Tanrıkkulu. İlâhî Sıfatlar. Ankara: Fecr Yayınları, 2022, ss. 160.****189-194**